

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнського національного університету
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку та оподаткування ВННІЕ

СИТНИК Іван Олегович

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА

Виконав студент

гр. ПТзвнм-21 І.О. Ситник

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність платоспроможності та її значення в управлінні підприємством.....	6
1.2. Методичні підходи до оцінки платоспроможності.....	9
1.3. Інструменти забезпечення та удосконалення платоспроможності в умовах ринкової економіки.....	13
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ФГ «ДОБРОБУТ» МОВЧАНА М.І.....	19
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	19
2.2. Оцінка динаміки та структури активів і зобов'язань.....	24
2.3. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства.....	28
2.4. Виявлення проблемних аспектів у фінансовому управлінні.....	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	38
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47
ДОДАТКИ.....	52

ВСТУП

Актуальність дослідження. Ефективне управління платоспроможністю – ключовий елемент фінансової політики підприємства, що забезпечує його здатність своєчасно і в повному обсязі виконувати грошові зобов'язання перед кредиторами, постачальниками, працівниками та державними органами. У сучасних умовах економічної нестабільності, інфляційного тиску, змін у валютній політиці та непередбачуваності ринкової кон'юнктури ця тема набуває особливої важливості. Для агропромислового комплексу, зокрема фермерських господарств, платоспроможність – це не лише питання виживання, а й умова сталого розвитку, підтримання ділової репутації та здатності залучати інвестиції.

Фермерське господарство «Добробут» Мовчана М.І. є прикладом малого сільськогосподарського підприємства, що діє в умовах обмеженого доступу до фінансових ресурсів, високої сезонності виручки та залежності від цінової кон'юнктури. Саме тому ефективне управління платоспроможністю є критично важливим для підтримання операційної діяльності, реалізації бізнес-стратегії, забезпечення ліквідності та уникнення фінансових криз.

Актуальність теми визначається потребою у вдосконаленні фінансових підходів до управління платоспроможністю з урахуванням специфіки агросектора та зовнішніх викликів. Особливої уваги потребує адаптація сучасних інструментів аналізу, прогнозування та управління до умов функціонування малих агропідприємств. Недостатній рівень гнучкості, обмежений обсяг фінансування, затримки в розрахунках та нестабільність прибутків значною мірою ускладнюють ефективне управління оборотними коштами та борговими зобов'язаннями, що й обумовлює наукову та практичну значущість даного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення процесу управління платоспроможністю підприємства на прикладі ФГ «Добробут» Мовчана М.І.

Основні завдання дослідження:

- Розкрити економічну сутність та значення платоспроможності у фінансовому управлінні підприємством;
- Оцінити динаміку та структуру активів і зобов'язань ФГ «Добробут» Мовчана М.І.;
- Провести комплексний аналіз платоспроможності та ліквідності господарства;
- Визначити основні чинники, що впливають на фінансову стійкість підприємства;
- Розробити рекомендації щодо оптимізації управління платоспроможністю з урахуванням поточних викликів і ризиків;
- Запропонувати прогнозну модель впливу управлінських рішень на показники платоспроможності.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність ФГ «Добробут» Мовчана М.І.

Предметом дослідження виступають економічні відносини та управлінські механізми забезпечення платоспроможності підприємства в умовах ринкової економіки.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціалізованих методів: економіко-статистичний аналіз – для оцінки фінансового стану підприємства; порівняльний аналіз – для виявлення змін у динаміці платоспроможності; графічний метод – для візуалізації результатів; балансовий метод – для аналізу ліквідності; методи моделювання та прогнозування – для розробки пропозицій з удосконалення управління платоспроможністю. Інтеграція зазначених підходів забезпечує системність і глибину дослідження.

Наукова новизна дослідження. Новизна дослідження полягає в удосконаленні підходів до управління платоспроможністю фермерського господарства на основі адаптації загальних фінансових методик до аграрної специфіки. Уперше обґрунтовано практичний механізм оптимізації структури

активів і зобов'язань ФГ «Добробут» з урахуванням сезонних коливань доходів та обмежених можливостей зовнішнього фінансування.

Практична значущість дослідження. Результати роботи можуть бути використані керівництвом ФГ «Добробут» для удосконалення внутрішньої фінансової політики, зокрема в частині управління дебіторською заборгованістю, кредиторською стабільністю, оптимізації грошових потоків та прийняття рішень щодо залучення короткострокових і довгострокових ресурсів.

Апробація результатів дослідження Основні положення та напрацювання роботи були оприлюднені під час VIII Всеукраїнської студентської наукової конференції «Розвиток сучасної науки: актуальні питання теорії та практики», що відбулась 20 червня 2025 року у місті Запоріжжі. У межах конференції було представлено доповідь на тему «Особливості моделювання облікових процесів на підприємстві», де окреслено ключові результати дослідження, обґрунтовано теоретичні положення та продемонстровано практичну значущість розроблених підходів. Розгляд роботи в колі наукової спільноти сприяв уточненню окремих аспектів, підвищив рівень наукової верифікації отриманих висновків і підтвердив актуальність тематики для сучасної економічної науки [8].

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність платоспроможності та її значення в управлінні підприємством

Платоспроможність підприємства є одним із ключових фінансових показників, що характеризує його здатність своєчасно та в повному обсязі виконувати свої грошові зобов'язання перед усіма контрагентами. У широкому розумінні платоспроможність – це показник фінансової надійності суб'єкта господарювання, його здатність підтримувати стійке функціонування в умовах постійних змін зовнішнього середовища, нестабільності ринку та внутрішніх організаційних викликів [3].

Економічна сутність платоспроможності полягає в тому, що вона поєднує такі елементи, як ліквідність активів, структуру капіталу, обсяг боргових зобов'язань, якість управління фінансами та здатність підприємства генерувати стабільні грошові потоки. У практичному аспекті підприємство вважається платоспроможним, якщо його активи перевищують сукупні зобов'язання, а грошові надходження дають змогу обслуговувати борги та покривати поточні витрати.

Платоспроможність є базовим критерієм фінансової стабільності. Вона визначає не лише поточну можливість підприємства здійснювати розрахунки, а й формується як результат ефективної фінансової політики в довгостроковому періоді. З позицій фінансового менеджменту – це динамічна характеристика, яка потребує постійного моніторингу, аналізу та коригування залежно від змін ринкової кон'юнктури, обсягу продажу, наявності інвестицій та інших факторів.

У системі управління підприємством платоспроможність відіграє стратегічну роль, адже визначає кредитоспроможність суб'єкта господарювання, рівень довіри з боку банків, постачальників, інвесторів та державних органів. Її забезпечення є однією з основних цілей фінансового

планування, прогнозування грошових потоків та формування обґрунтованої структури капіталу. Без належного рівня платоспроможності підприємство може втратити ділову репутацію, зазнати штрафних санкцій, стати непривабливим для партнерів та навіть опинитися під загрозою банкрутства [6].

Управління платоспроможністю передбачає:

- постійний контроль за співвідношенням активів і зобов'язань;
- оптимізацію структури балансу;
- управління дебіторською та кредиторською заборгованістю;
- прогнозування грошових потоків;
- мінімізацію фінансових ризиків.

Окремо слід зазначити, що платоспроможність не є сталою величиною – вона змінюється під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. До внутрішніх належать ефективність менеджменту, організація виробничих процесів, обсяг і якість запасів, витрати. Серед зовнішніх – податкова політика, банківські умови кредитування, коливання попиту на продукцію тощо.

Отже, забезпечення платоспроможності підприємства є багатогранним завданням, що охоплює як короткострокові, так і стратегічні управлінські рішення. Для малих підприємств аграрного сектору, зокрема фермерських господарств, ця проблема є особливо чутливою через нестабільні доходи, сезонність діяльності та обмежений доступ до фінансування. Тому подальше дослідження механізмів підвищення платоспроможності на прикладі конкретного суб'єкта господарювання є доцільним і своєчасним.

У фінансовій теорії та практиці платоспроможність розглядається як здатність суб'єкта господарювання розраховуватись за своїми зобов'язаннями в обумовлені строки. Це ключовий індикатор фінансової стабільності підприємства, який сигналізує про його поточний стан та потенціал до довгострокового функціонування [2].

Сутність платоспроможності можна трактувати з кількох точок зору: бухгалтерської, економічної, фінансової та управлінської. З одного боку, це

відображення ліквідності активів, з іншого – індикатор ефективності управління грошовими потоками, борговими зобов'язаннями та фінансовою структурою підприємства (Таблиця 1.1).

Розглянемо деякі авторські підходи до визначення терміну «платоспроможність»:

Таблиця 1.1

Трактування платоспроможності підприємства

№ з/п	Автор	Визначення платоспроможності
1	Аберніхіна І., Сокиринська І.	«Платоспроможність — це здатність підприємства вчасно й повністю погашати свої короткострокові та довгострокові зобов'язання» [1].
2	Власова Н.	«Це здатність підприємства до підтримання рівня ліквідності активів, достатнього для покриття зобов'язань» [2].
3	Дворник І., Халатур С.	«Це фінансовий стан, який дозволяє підприємству функціонувати без порушень зобов'язань перед контрагентами» [4].
4	Даньк Д.	«Платоспроможність — це інтегральна характеристика, що поєднує ліквідність, стійкість та фінансову гнучкість підприємства» [5].

На основі аналізу наукових підходів можна виокремити спільні риси платоспроможності як економічної категорії:

- вона має динамічний характер;
- включає здатність до своєчасного виконання фінансових зобов'язань;
- тісно пов'язана з ліквідністю, прибутковістю та фінансовою структурою активів і пасивів.

З урахуванням вищезазначеного, авторське визначення платоспроможності у цьому дослідженні формулюється так:

Платоспроможність підприємства – це здатність господарюючого суб'єкта ефективно управляти грошовими потоками, підтримувати належну структуру активів і зобов'язань для забезпечення безперервного виконання поточних і довгострокових фінансових зобов'язань у мінливому ринковому середовищі.

Значення платоспроможності в системі управління підприємством важко переоцінити. Вона виступає:

- індикатором фінансового здоров'я;
  - базою для прийняття стратегічних рішень;
  - орієнтиром для кредиторів та інвесторів;
  - основою фінансового планування, бюджетування та оцінки ризиків.

Крім того, платоспроможність має прямий вплив на здатність підприємства отримувати зовнішнє фінансування, нарощувати виробництво, розвивати інновації та утримувати конкурентні позиції на ринку [11].

Таким чином, у сучасному ринковому середовищі забезпечення платоспроможності вимагає системного підходу, який включає регулярний аналіз фінансових коефіцієнтів, прогнозування грошових потоків, ефективне управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, а також гнучке реагування на економічні ризики.

1.2. Методичні підходи до оцінки платоспроможності

Оцінка платоспроможності підприємства має фундаментальне значення в системі фінансового управління, оскільки дозволяє встановити, чи здатне підприємство виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, постачальниками, бюджетом та іншими контрагентами у встановлені терміни. Визначення платоспроможності та її аналіз допомагають не лише діагностувати поточний стан підприємства, але й прогнозувати можливі фінансові проблеми, формувати управлінські заходи щодо їх запобігання.

У науковій та методичній літературі виділяють кілька основних підходів до оцінки платоспроможності, кожен з яких має своє місце в аналітичній практиці:

- Коефіцієнтний підхід – найбільш традиційний спосіб. Він базується на розрахунку фінансових коефіцієнтів і відносних показників (наприклад, коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості). За допомогою цього підходу можна оцінити співвідношення між

поточними активами та короткостроковими зобов'язаннями, рух коштів, структуру капіталу тощо.

- Балансовий (або метод аналізу балансу) – передбачає дослідження активів і пасивів підприємства, їх структури, строків погашення зобов'язань, а також визначення співвідношення ліквідних і неліквідних активів.

- Підхід платіжного календаря (аналіз грошових потоків) – спрямований на вивчення надходжень і платежів підприємства у часовому вимірі. Він дозволяє встановити, чи забезпечуються підприємством необхідні кошти у відповідні строки, чи є ризик виникнення касових розривів.

- Інтегральний (комплексний) підхід – передбачає поєднання різних методик і розрахунків (коефіцієнтів, грошових потоків, балансу) у вигляді інтегрованого показника або рейтингової системи. Це дає змогу оцінити платоспроможність підприємства в більш комплексному та узагальненому вигляді.

Коефіцієнтний метод має такі переваги: простота розрахунків, можливість порівняння з нормативами або галузевими значеннями, поширеність у практиці. Однак цей підхід характеризується низкою обмежень: він статичний (оцінка здійснюється на конкретний момент часу), не враховує змін, що відбуваються після дати балансу, та може не відображати якість грошових потоків або ризику їх негайного перетворення. Балансовий метод дозволяє отримати наочну картину структури підприємства, але часто не враховує часову компоненту і динаміку. Підхід аналізу грошових потоків має перевагу у відображенні реального руху коштів, тобто того, чи є в підприємства кошти для погашення зобов'язань в потрібний строк [10].

Проте для цього потрібні якісні внутрішні дані і високий рівень деталізації.

Інтегральний підхід є найповнішим за охопленням аспектів, але він складний у реалізації: необхідно вибрати ваги показників, здійснити агрегування, і виникає ризик суб'єктивності у формуванні моделі.

Обрання методичної основи оцінки залежить від ряду факторів:

- Користувачі аналізу: чи це внутрішній користувач (керівництво підприємства) чи зовнішній (банки, кредитори, інвестори).
- Період оцінки: поточний (стан на дату) чи перспективний (оцінка на майбутній період).
- Інформаційна база: наскільки доступні дані – лише фінансова звітність чи детальні внутрішні документи.
- Глибина аналізу: чи потрібен швидкий перегляд чи детальне дослідження з прогнозами.

Так, якщо мета – оперативно оцінити здатність підприємства виконати зобов'язання найближчим часом – доцільний використання методу платіжного календаря або аналізу грошових потоків. Якщо ж завдання – комплексна діагностика фінансового стану – краще комбінувати коефіцієнтний аналіз з інтегральним підходом [5].

Процедура оцінки зазвичай проходить такі етапи:

1. Визначення об'єкта і суб'єкта оцінки: підприємства в цілому або його підрозділу, а також користувачів результатів.
2. Формування інформаційної бази: збір даних бухгалтерської та управлінської звітності, платіжних документів, прогнозів грошових надходжень і виплат.
3. Вибір методики і ключових показників: залежно від обраного підходу – коефіцієнти, грошові потоки, календар платежів.
4. Розрахунок показників: виконання необхідних розрахунків (наприклад, коефіцієнти ліквідності чи інтегральний індекс).
5. Аналіз результатів: порівняння з нормативами, галузевими показниками, вивчення тенденцій динаміки та структури.
6. Формулювання висновків і рекомендацій: на підставі аналізу – розробка управлінських рішень щодо оптимізації активів, структури капіталу, планування платежів.

У сучасних умовах підприємства стикаються зі значними викликами: нестабільністю макроекономічного середовища, коливаннями валютних курсів, зростанням ризиків неплатежів, потребою швидкого реагування на зміни у грошовому потоці. Це означає, що методики оцінки платоспроможності потребують адаптації до динамічного середовища. Наприклад, все більшого значення набуває швидка діагностика на основі грошових потоків і календарного планування платежів.

Однією із проблем вітчизняної практики є недостатня деталізація інформації та прозорість звітності, що обмежує застосування складних методик. У той же час комбінований підхід – поєднання коефіцієнтів, балансу і грошових потоків – дозволяє краще врахувати як поточну, так і перспективну платоспроможність підприємства [42].

Оцінка платоспроможності – це не просто аналітичний процес, а важливий елемент управління. Отримані результати повинні використовуватись керівництвом підприємства для формування стратегії управління фінансами. Наприклад, на основі оцінки можуть бути визначені наступні напрями дій:

- Оптимізація структури оборотних активів: зменшення непродуктивних запасів, скорочення дебіторської заборгованості.
- Коригування структури капіталу: збільшення власних коштів, зменшення короткострокових зобов'язань, покращення співвідношення залучених і власних ресурсів.
- Планування та контроль грошових потоків: створення резервів для покриття платежів, впровадження платіжного календаря, регулярний моніторинг платежів.
- Впровадження системи раннього попередження: встановлення показників–тригерів (наприклад, коефіцієнтів нижче нормативу), які сигналізують про можливу втрату платоспроможності.

Методичні підходи до оцінки платоспроможності дають змогу підприємству вибрати найбільш адекватний інструмент аналізу залежно від

мети, доступної інформації та часової перспективи. Використання лише одного підходу може призвести до неповного розуміння фінансового стану. Тому практично доцільно застосовувати комбінований підхід, який поєднує переваги різних методик. Це забезпечує підвищення точності оцінки, поглиблене розуміння фінансових ризиків та можливостей підприємства і сприяє зміцненню його платоспроможності.

1.3. Інструменти забезпечення та удосконалення платоспроможності в умовах ринкової економіки

У сучасному ринковому середовищі підприємства стикаються з численними фінансовими викликами – нестабільними зовнішніми умовами, коливаннями попиту, зростанням конкурентного тиску, підвищеним ризиком неплатежів з боку контрагентів. У таких умовах забезпечення та постійне вдосконалення платоспроможності стає не просто бажаною задачею, а невід’ємним елементом фінансового менеджменту. Під платоспроможністю мається на увазі здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов’язання у строк, у повному обсязі і без нанесення загрози життєдіяльності. Реалізація цього завдання вимагає системного набору інструментів та підходів, які дозволяють керувати ліквідністю, оборотним капіталом, структурою капіталу, платіжною дисципліною та іншими ключовими компонентами фінансового стану.

1. Управління оборотним капіталом. Цей інструмент передбачає ефективне керування запасами, дебіторською та кредиторською заборгованістю, а також платіжними потоками. Зменшення обсягу непродуктивних запасів, скорочення термінів дебіторської заборгованості й оптимізація платежів постачальникам підвищують ліквідність підприємства та зміцнюють його здатність оперативно реагувати на фінансові навантаження.

2. Складання та контроль платіжного календаря (cash-flow-планування). Планування платежів і надходжень у часовому контексті дозволяє виявити потенційні «касові прогалини», заздалегідь

підготувати резерви чи запобігти затримкам. Цей інструмент особливо актуальний в умовах ринку з високою волатильністю, коли строк виконання зобов'язань і терміни надходжень можуть значно відрізнятись.

3. Оптимізація структури капіталу. Важливим інструментом є відношення позикових і власних коштів, контроль співвідношення короткострокових і довгострокових зобов'язань. Доцільне зменшення долі короткострокових зобов'язань, удосконалення умов позикових коштів (зокрема, реструктуризація, пролонгація), збільшення частки власного фінансування — усе це сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства.

4. Впровадження системи внутрішнього контролю та моніторингу фінансового стану. Регулярний контроль за ключовими показниками платоспроможності, встановлення тригерів раннього попередження (наприклад, коефіцієнт ліквідності нижчий за норматив, зростання дебіторської заборгованості понад допустимий рівень) дають змогу оперативно виявляти ризики і вживати заходи.

5. Стратегічне фінансове планування і сценарний аналіз. У ринкових умовах, особливо в умовах невизначеності, бізнесу потрібно не лише реагувати на поточні зміни, а прогнозувати, планувати і моделювати різні сценарії розвитку. Стратегічне фінансове планування дозволяє враховувати майбутні потреби в ресурсах, оцінювати вплив зовнішніх факторів, формувати стратегію забезпечення платоспроможності не тільки сьогодні, але й у перспективі.

6. Цифрові інструменти та автоматизація процесів. Впровадження ERP-систем, автоматизованих систем виставлення рахунків, моніторингу дебіторської та кредиторської заборгованості, систем бізнес-аналітики – усе це дає змогу прискорити обробку фінансових даних, підвищити точність прогнозів і скоротити часові затримки в реагуванні на зміни.

Систематизовані інструменти формування та підвищення платоспроможності підприємства наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Інструменти забезпечення та вдосконалення платоспроможності підприємства

№ з/п	Група інструментів	Інструмент	Сутність / призначення
1	Управління оборотним капіталом	Оптимізація запасів	Зменшення заморожених коштів у неліквідних активах
2		Контроль дебіторської заборгованості	Скорочення термінів оплати, підвищення обіговості
3		Оптимізація кредиторської заборгованості	Встановлення вигідних строків оплати, уникнення прострочень
4	Грошові потоки та планування	Платіжний календар (Cash Flow)	Планування надходжень і платежів у часовому вимірі
5		Формування резерву ліквідності	Створення запасу грошових коштів для покриття непередбачених витрат
6	Фінансова політика	Оптимізація структури капіталу	Баланс між власними та позиковими коштами
7		Реструктуризація боргу	Переведення короткострокових зобов'язань у довгострокові
8	Операційне управління	Впровадження систем внутрішнього контролю	Постійне відстеження ключових показників платоспроможності
9		Встановлення показників раннього попередження	Контроль за змінами коефіцієнтів та фінансових сигналів
10	Сучасні підходи	Автоматизація управління фінансами	Застосування ERP-систем, аналітики, електронного документообігу
11		Сценарне планування та фінансове прогнозування	Моделювання ситуацій, аналіз впливу зовнішніх факторів

Оскільки умови ринку часто змінюються (економічні кризи, зміни валютних курсів, регуляторні зміни, військові ризики), інструменти повинні бути гнучкими. Наприклад:

- підприємство має змогу перераховувати платіжні графіки з контрагентами, пропонувати знижки за дострокову оплату чи відстрочки, укладати договори з умовами, які враховують можливі ризики затримки;

- можлива реалізація моделі резервування грошових коштів – створення «подушки ліквідності», щоб бути готовим покрити несподівані зобов'язання;

- зовнішня політика підприємства повинна враховувати великі коливання у зовнішньому середовищі – наприклад, зміни у цінах сировини, логістичних витратах, курсових ризиках – через що планування платежів і надходжень має включати сценарій «негативного розвитку подій».

Удосконалення платоспроможності – це вже не лише забезпечення поточного стану, а безперервна робота на покращення. Основні напрями:

- Реструктуризація зобов'язань. Якщо короткострокові зобов'язання створюють навантаження, підприємство може використовувати методи пролонгації, переформування зобов'язань у довгострокові або конвертації боргу у власний капітал. Це полегшує платіжний тиск і збільшує маневреність фінансів.

- Зменшення дебіторської заборгованості. Активно впроваджуються процедури контролю, кредитної політики, стимулів дострокової оплати, аналізу контрагентів на платоспроможність. Скорочення термінів дебіторки і підвищення ефективності інкасації сприяють підтриманню ліквідності.

- Управління запасами та обіговими активами. Надлишкові запаси призводять до заморожування коштів, зниження обороту і збільшення ризику втрат. Оптимізація запасів, перехід до системи «just-in-time», активізація продажів застарілих продукцій – усе це дозволяє вивільнити кошти.

- Формування резервного фонду ліквідності. Наявність резерву грошових коштів або швидкоореалізованих активів дає змогу швидко покривати термінові зобов'язання і реагувати на несподівані витрати.

- Вдосконалення системи короткострокового фінансування. Використання факторингу, фінансового лізингу, овердрафту з гнучкими умовами – це дозволяє покривати короткострокові потреби без значного навантаження на власні кошти.

Інструменти забезпечення і вдосконалення платоспроможності повинні інтегруватися у загальний фінансовий менеджмент підприємства. Це означає:

- встановлення чітких фінансових політик щодо ліквідності та платоспроможності;

- регулярне формування звітів і аналізу за ключовими показниками, що стосуються платоспроможності (оборотний капітал, коефіцієнти ліквідності, грошові потоки);

- створення системи раннього попередження: коли коефіцієнт ліквідності падає нижче визначеного рівня – запускається процедура аналізу причин і впровадження заходів;

- відповідальність за показники – призначення конкретних працівників або груп, які відповідають за стан платоспроможності, і включення цих показників до системи мотивації;

- забезпечення зв'язку між стратегією підприємства, плануванням і контролем платежів – щоб управлінські рішення враховували можливості та обмеження з точки зору платоспроможності.

Для підприємств, які працюють в українських ринкових умовах, можна сформулювати такі практичні кроки:

- здійснювати регулярний моніторинг короткострокових платіжних зобов'язань і готувати сценарії дій при несприятливих умовах;

- розробити політику скорочення дебіторської заборгованості, оцінювати контрагентів за фінансовою стійкістю, впроваджувати заохочення за дострокову оплату;

- створити резерв ліквідності – наприклад, у вигляді коштів на поточному рахунку або легко реалізованих активів, які можна швидко мобілізувати;

- застосовувати факторинг чи інші інструменти фінансування, які дозволяють підтримувати платіжні можливості без надмірного навантаження на оборотні кошти;
- впровадити автоматизовані системи управління дебіторською та кредиторською заборгованістю, що підвищує оперативність управлінських рішень.

У ринкових умовах управління платоспроможністю підприємства вимагає використання не одного окремого інструменту, а системи взаємопов'язаних механізмів – від управління оборотним капіталом і платіжним календарем до стратегічного фінансового планування та цифрових технологій [14]. Інтеграція цих інструментів у структуру фінансового менеджменту підприємства дозволяє не лише забезпечити поточну здатність виконувати зобов'язання, а й створити основу для стратегічної фінансової стійкості. Завдяки впровадженню запропонованих заходів українські підприємства можуть зміцнити свою платоспроможність, підвищити конкурентоспроможність і створити умови для сталого розвитку навіть в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ФГ «ДОБРОБУТ» МОВЧАНА М.І.

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Фермерське господарство «Добробут» Мовчана М.І. є суб'єктом малого аграрного підприємництва, діяльність якого ґрунтується на вирощуванні зернових, бобових та олійних культур. Господарство функціонує у Вінницькій області – регіоні, що традиційно вирізняється сприятливими природно-кліматичними умовами, родючими ґрунтами та розвинутою інфраструктурою агропромислового виробництва. Саме ці чинники визначають економічну доцільність ведення сільськогосподарського виробництва та формують потенціал розвитку підприємства.

Організаційно-правова форма господарства – фермерське господарство. Це надає йому гнучкість у прийнятті управлінських рішень, самостійність у формуванні виробничої політики та можливість адаптувати обсяги діяльності відповідно до ринкової кон'юнктури. Такий формат дозволяє власнику оперативно реагувати на сезонні коливання, цінові зміни, технологічні потреби та планувати виробничий цикл з урахуванням фактичного стану ресурсної бази.

Розташоване підприємство за адресою: Вінницький район, село Бугаків, вул. Шевченка, 45. Локація є зручною з погляду логістики, адже поруч розміщені елеватори, агросервісні компанії, постачальники насіння, засобів захисту рослин і пально-мастильних матеріалів. Наявність таких ресурсів у доступності сприяє зменшенню логістичних витрат і підвищує ефективність виробничого процесу.

Кадрова складова є одним із найважливіших елементів організаційного потенціалу. Річна середньооблікова чисельність працівників господарства коливалася в межах 10-14 осіб. Така динаміка характерна для фермерських господарств, які залежать від сезонного характеру робіт та можливостей оптимізації витрат у періоди низького виробничого навантаження.

Невелика кількість працівників свідчить про те, що господарство працює за змішаною моделлю використання робочої сили: постійні працівники забезпечують організаційні, технічні та технологічні процеси, а сезонні залучаються на етапах інтенсивного польового навантаження – під час посівної, збору врожаю та виконання логістичних операцій. Такий підхід дозволяє ефективно керувати витратами на оплату праці та зберігати оптимальну структуру зайнятості.

Одним із ключових елементів економічного потенціалу господарства є його матеріально-технічне оснащення. Основні засоби складаються переважно з сільськогосподарської техніки, машин, обладнання, будівель та споруд. Динаміка основних засобів свідчить про модернізацію виробничого потенціалу, але водночас і про поступове накопичення амортизації (Таблиця 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка вартості основних засобів ФГ «Добробут» Мовчана М.І. у 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024
Первісна вартість	243,3	498,9	537,3
Накопичений знос	72,2	125,2	228,4
Залишкова вартість	171,1	373,7	308,9

Аналіз цих даних свідчить про суттєве оновлення техніки у 2023 році, коли вартість основних засобів майже подвоїлася. Це вказує на закупівлю нових машин чи обладнання, що спрямовано на підвищення продуктивності виробничих процесів. У 2024 році темпи оновлення зменшилися, але значне збільшення амортизації свідчить про активне використання техніки та інтенсивність виробничих навантажень.

Зменшення залишкової вартості у 2024 році свідчить про зростання експлуатаційного навантаження, а також про потребу в модернізації технічної бази у найближчій перспективі.

Оборотні активи займають домінуючу частину балансу фермерського господарства, оскільки саме вони забезпечують операційний цикл, включаючи

придбання матеріалів, проведення виробничих робіт та реалізацію продукції (Таблиця 2.2).

Таблиця 2.2

Зміни у складі та обсягах оборотних активів ФГ «Добробут» Мовчана М.І., тис. грн.

Показник	2022	2023	2024
Запаси	1298,6	823,3	3763,5
Дебіторська заборгованість	1388,4	2302,3	3003,6
Грошові кошти	8,4	241,9	95,0
Інші оборотні активи	1481,9	11,0	109,7

Запаси зросли більш ніж утричі у 2024 році, що вказує на накопичення продукції перед продажем або збільшення масштабів діяльності. Такий стрибок у запасах характерний для господарств, які розширюють площі посівів або підвищують обсяги виробництва.

Дебіторська заборгованість протягом трьох років зростає стабільно, що може свідчити про активніше використання відстрочки платежу для покупців або про погіршення дисципліни розрахунків контрагентів. Зростання дебіторської заборгованості потребує подальшого контролю, оскільки може негативно впливати на ліквідність підприємства.

Економічна характеристика підприємства неможлива без оцінки динаміки його доходів і фінансових результатів. За 2022-2024 рр. господарство демонструє значне зростання обсягів реалізації продукції (Таблиця 2.3).

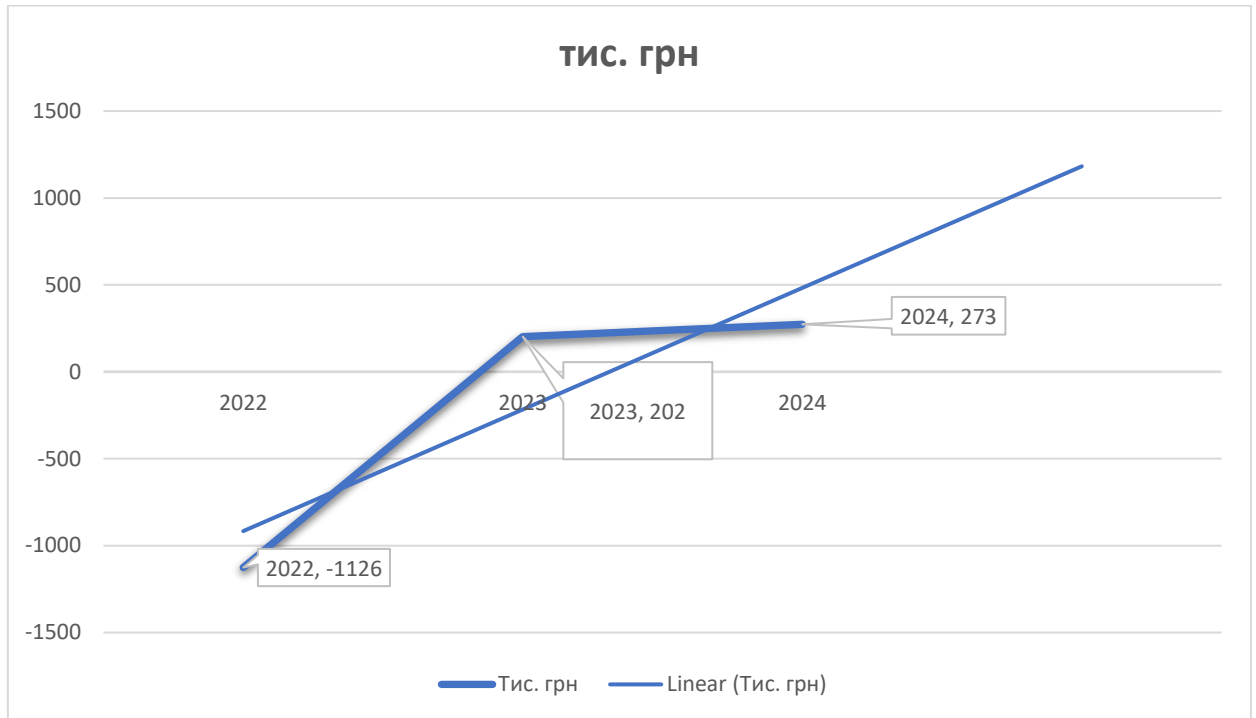
Таблиця 2.3

Динаміка чистого доходу та фінансового результату ФГ «Добробут» Мовчана М.І., тис грн.

Показник	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації	11 100,3	28 149,7	31 406,2
Чистий прибуток / збиток	-1 126,1	201,8	273,2

Динаміка доходів демонструє вражаюче зростання: за два роки обсяг реалізації збільшився майже в три рази. Це свідчить про розширення виробництва, підвищення врожайності або збільшення ринкових цін на продукцію.

Фінансовий результат має позитивну тенденцію: від значних збитків у 2022 році підприємство перейшло до стабільного прибутку у 2023-2024 роках. Це є показником успішного управління витратами й ефективного використання ресурсів (Рис.2.1).

Рис. 2.1. Графік динаміки фінансового результату ФГ «Добробут» Мовчана М.І.

На основі проведеного аналізу діяльності фермерського господарства «Добробут» Мовчана М.І. можна виокремити низку ключових особливостей, що визначають специфіку його функціонування в умовах сучасної ринкової економіки. Однією з фундаментальних характеристик є чітко виражена сезонність виробництва, притаманна сільськогосподарському сектору, зокрема в рослинництві. Цей фактор вимагає ретельного фінансового планування, оскільки надходження доходів не є рівномірними протягом року, а витрати концентруються переважно у періоди посіву та збирання врожаю.

Крім того, для господарства характерна висока матеріалоємність, зумовлена потребою у значному обсязі матеріально-технічних ресурсів: насіння, добрив, пального, запасних частин тощо. Це, своєю чергою, підвищує

потребу в оборотному капіталі та створює додаткове навантаження на ліквідність підприємства.

Функціонування господарства значною мірою залежить від зовнішніх чинників, серед яких ключову роль відіграють погодні умови, кон'юнктура аграрного ринку, динаміка цін на продукцію, витрати на логістику та зміни в законодавчому полі. Така залежність підвищує рівень ризику і вимагає гнучкої управлінської стратегії.

Водночас, попри обмеженість ресурсів, підприємство демонструє поступове оновлення технічної бази. Хоча темпи модернізації є помірними, це свідчить про орієнтацію на довгостроковий розвиток. Зростання обсягів оборотних активів, а також збільшення запасів – один із сигналів розширення масштабів діяльності. Така динаміка також вказує на активізацію виробничої діяльності та підготовку до підвищення обсягів реалізації.

Аналіз доходів за звітний період демонструє позитивну тенденцію, що є свідченням ефективного використання ресурсів, доцільної виробничої стратегії та грамотного управління. Організаційна структура господарства залишається стабільною, з чітко визначеним профілем діяльності, що забезпечує оперативність прийняття рішень і ефективне управління процесами.

Підприємство демонструє високу динамічність: спостерігається сталий приріст виробничих показників, що є підтвердженням його адаптивності до змін зовнішнього середовища. Також варто відзначити здатність до розвитку – технічне оновлення, нарощування виробничих потужностей та збільшення обсягів реалізації продукції.

Проте, зростання обсягів дебіторської заборгованості та запасів вказує на необхідність посилення контролю за управлінням оборотними активами, що дозволить уникнути тимчасової втрати платоспроможності та забезпечити більшу фінансову стабільність. Загалом, отримані фінансові результати підтверджують, що підприємство рухається у напрямку підвищення

ефективності, зміцнення економічної позиції на ринку та створення фундаменту для подальшого розвитку.

Організаційно-економічна характеристика свідчить про наявність значного потенціалу для вдосконалення системи фінансового управління, поліпшення структури активів і пасивів, а також підвищення рівня рентабельності. У комплексі ці фактори створюють умови для формування ефективної, адаптивної та стабільної моделі функціонування господарства в умовах конкурентного аграрного середовища.

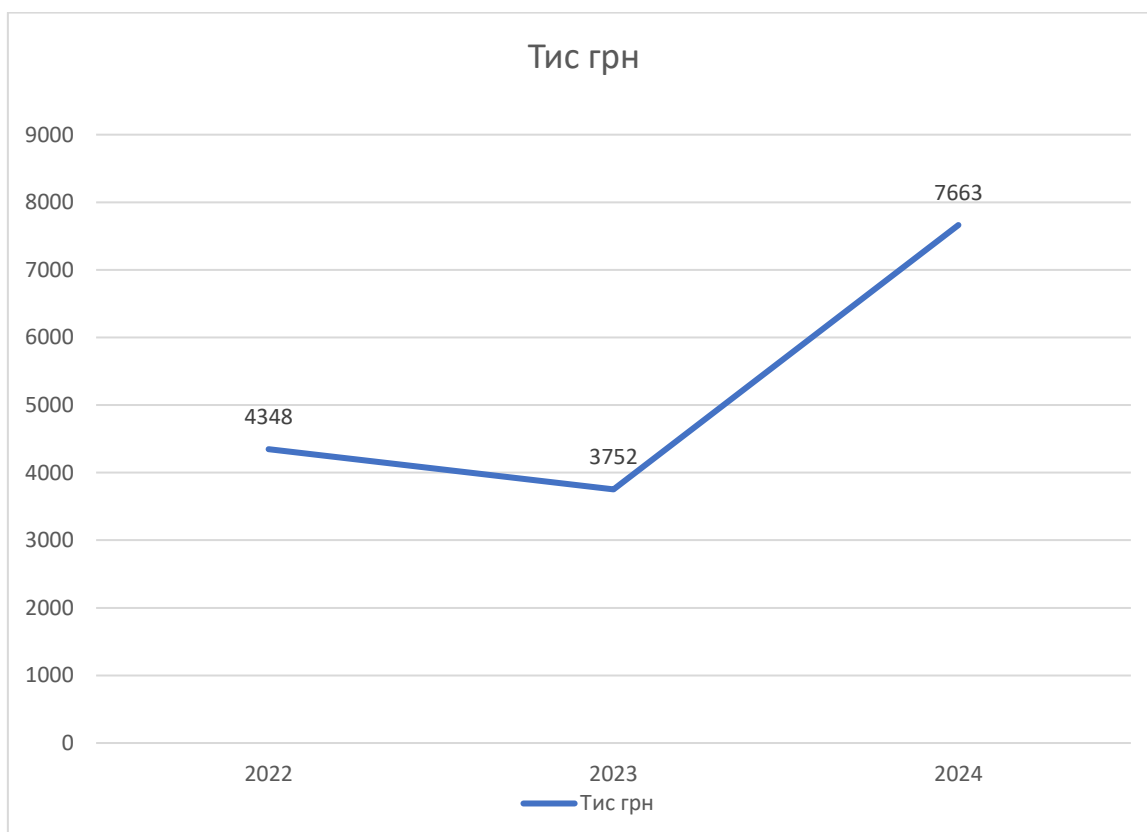
2.2. Оцінка динаміки та структури активів і зобов'язань ФГ «Добробут» Мовчана М.І.

Аналіз активів і зобов'язань є ключовим елементом оцінки фінансового стану підприємства, оскільки відображає не лише сукупність ресурсів, якими володіє господарство, але й структуру джерел їх фінансування. Для фермерського господарства, яке працює в умовах значної сезонності, вагомим коливання активів та зобов'язань між звітними періодами є закономірним явищем. Проте саме глибина та характер цих змін дозволяють зробити висновки про стабільність діяльності, фінансову стійкість підприємства, ефективність управління оборотним капіталом і потенціал розвитку.

У ФГ «Добробут» Мовчана М.І. структура активів традиційно тяжіє до переважання оборотних активів. Таке співвідношення характерне для підприємств галузі рослинництва, де значну частину ресурсної бази становлять запаси сировини, готової продукції, незавершеного виробництва, а також дебіторська заборгованість, пов'язана з реалізацією продукції та наданням відстрочки платежу покупцям.

Загальна валюта балансу протягом 2022-2024 рр. демонструє суттєві коливання: від помірного рівня в умовах збиткового 2022 року до значного зростання у 2023-2024 роках. Такі зміни свідчать про збільшення масштабів діяльності та активний розвиток виробничого потенціалу.

Як видно з Рис.2.2 у 2023 році спостерігається зменшення валюти балансу порівняно з 2022 роком. Це було наслідком завершення збиткового періоду, оптимізації виробничих запасів та скорочення частини активів, не пов'язаних із ключовими процесами. Проте у 2024 році баланс підприємства зріс більш ніж удвічі, що вказує на суттєве нарощення оборотного капіталу, збільшення виробництва та розширення господарської діяльності.

Рис.2.2. Динаміка активів ФГ «Добробут» Мовчана М.І.

Оборотні активи стабільно переважають у структурі активів господарства. Це є типовою характеристикою підприємств рослинницького профілю, де основна частина ресурсів формується в процесі виробничого циклу та реалізації продукції.

У 2023 році частка необоротних активів тимчасово зросла – насамперед через оновлення техніки. Проте вже у 2024 році зростання оборотних активів знову витіснило ефект цього оновлення.

Серед оборотних активів найбільшу питому вагу становлять запаси та дебіторська заборгованість (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4

Структура оборотних активів ФГ «Добробут» за видами у 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024
Запаси	31,1%	21,0%	49,0%
Дебіторська заборгованість	33,2%	61,3%	40,7%
Грошові кошти	0,2%	6,4%	1,2%

Запаси істотно зросли у 2024 році, що може свідчити про збільшення масштабів вирощування продукції або відкладення її реалізації з очікуванням вищих цін.

Дебіторська заборгованість досягла максимального рівня у 2023 році, що загрожувало уповільненням оборотності капіталу, проте у 2024 році її частка зменшилася.

Обсяг грошових коштів є системно низьким, що характерно для аграрного сектору, де в обіг залучаються практично всі ресурси.

Аналіз зобов'язань підприємства дозволяє оцінити фінансовий ризик та рівень залежності від зовнішніх кредиторів (Таблиця 2.5).

Таблиця 2.5

Динаміка зобов'язань та власного капіталу ФГ «Добробут» Мовчана М.І. у 2022-2024 рр.

Показник	2022	2023	2024
Довгострокові зобов'язання	1 018,7	452,6	239,4
Поточні зобов'язання	3 091,7	4 187,7	8 110,2
Власний капітал	238,0	-888,1	-686,3

Довгострокові зобов'язання скорочуються щороку, що свідчить про зниження фінансового навантаження та відсутність серйозних боргових ризиків.

Поточні зобов'язання стрімко зростають, особливо у 2024 році. Зростання поточних зобов'язань – наслідок активного операційного циклу та збільшення обсягів діяльності.

Власний капітал у 2022-2024 роках є від'ємним, що пов'язано із збитковістю минулих періодів, але динаміка прибутку свідчить про поступове вирівнювання. У структурі зобов'язань чітко простежується зсув у бік поточних, що є типовим для аграрних підприємств, які фінансують операційне

виробництво за рахунок короткострокових розрахунків із контрагентами (Таблиця 2.6).

Таблиця 2.6
Питома вага поточних і довгострокових зобов'язань у загальній структурі зобов'язань, у %

Показник	2022	2023	2024
Частка поточних зобов'язань	75%	90%	97%
Частка довгострокових зобов'язань	25%	10%	3%

Структура зобов'язань аграрного підприємства визначає рівень його фінансової гнучкості, здатність своєчасно виконувати платіжні зобов'язання та забезпечувати сталість операційних процесів. Аналіз показників за 2022-2024 роки дає змогу виявити низку тенденцій, що одночасно формують потенційні ризики та точки зростання.

1. Нарощування поточних зобов'язань як чинник підвищеної фінансової напруги. У досліджуваному періоді спостерігається істотне збільшення короткострокових зобов'язань, що характерно для підприємств аграрного сектору, які активно залучають ресурси на посівну та збиральну кампанії. Проте надмірна концентрація короткострокових боргів здатна створювати значні ускладнення у міжсезоння – періоди, коли обсяги грошових надходжень істотно зменшуються, а потреба в покритті накопичених зобов'язань зберігається. Це зумовлює ризик тимчасової нестачі ліквідних коштів, що може негативно вплинути на розрахунки з контрагентами.

2. Домінування кредиторської заборгованості та необхідність оптимізації платіжного обороту. Підвищена частка кредиторської заборгованості в структурі поточних зобов'язань вимагає системного контролю. За умов нестабільних ринкових цін на продукцію й залежності від факторів сезонності ефективне управління графіком платежів набуває особливої ваги. Налагодження платіжного календаря, узгодження строків із постачальниками та планування грошових потоків є ключовими інструментами зниження ризиків ліквідності.

3. Скорочення довгострокових зобов'язань як свідчення зниження боргового навантаження. Поступове зменшення довгострокових боргів підприємства є позитивним сигналом для оцінки його фінансової стійкості. Це свідчить про зменшення залежності від зовнішніх джерел фінансування та зниження витрат на обслуговування боргу. Підприємство поступово вибудовує безпечніший борговий профіль, що підвищує його інвестиційну привабливість та довіру контрагентів.

4. Від'ємний власний капітал як тимчасовий наслідок збиткових періодів. Наявність від'ємного власного капіталу в окремих звітних періодах свідчить про пережиті фінансові труднощі та накопичені збитки. Для аграрного виробництва це нерідко результат невдалого сезону, коливань урожайності чи різкого зростання собівартості. Разом із тим, аналіз прибутковості вказує на тенденцію до відновлення фінансових результатів, що дає підстави трактувати від'ємний капітал як тимчасове явище, характерне для підприємств, що перебувають на етапі стабілізації.

2.3. Аналіз платоспроможності та ліквідності ФГ «Добробут» Мовчана М.І.

Оцінка платоспроможності та ліквідності фермерського господарства є ключовим елементом діагностики фінансового стану підприємства, оскільки саме ці показники визначають його здатність своєчасно виконувати поточні зобов'язання, ефективно управляти оборотними активами та підтримувати стабільність функціонування у період сезонних коливань. Для аграрних підприємств характерна значна нерівномірність руху грошових потоків, що зумовлює особливу потребу в чіткому аналізі структури активів і зобов'язань, контролі за оборотністю та достатнім рівнем фінансової гнучкості.

У ФГ «Добробут» формування платоспроможності протягом 2022-2024 років визначалося впливом двох ключових чинників: зміною обсягів оборотних активів та їх структурного складу; динамікою поточних зобов'язань, які зросли більш ніж удвічі у 2024 році (Додатки А, Б, В).

Для оцінки ліквідності використовуються традиційні коефіцієнти:

- коефіцієнт поточної ліквідності;
- коефіцієнт швидкої ліквідності;
- коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Нижче наведено розрахунки, виконані на підставі показників балансу підприємства.

1. Коефіцієнт поточної ліквідності визначає загальну здатність підприємства покривати поточні зобов'язання всіма оборотними активами (Таблиця 2.7).

Таблиця 2.7

Коефіцієнт поточної ліквідності ФГ «Добробут» Мовчана М.І. у динаміці за 2022-2024 рр.

Рік	Оборотні активи, тис. грн	Поточні зобов'язання, тис. грн	Коефіцієнт
2022	4 177,3	3 091,7	1,35
2023	3 378,5	4 187,7	0,81
2024	12 321,4	12 939,8	0,95

У 2022 році підприємство було формально платоспроможним, бо оборотні активи перевищували зобов'язання.

У 2023 році коефіцієнт знижується до критичного рівня – 0,81, що свідчить про дефіцит ліквідності та підвищення ризику неплатоспроможності.

У 2024 році значне зростання оборотних активів частково покращує ситуацію, але рівень ліквідності залишається нижчим за норматив (1,0–1,5).

Таким чином, підприємству властивий хронічний дефіцит ліквідних оборотних активів, хоча масштаби діяльності зростають.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство може погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних активів — грошових коштів та дебіторської заборгованості (Таблиця 2.8).

Таблиця 2.8

Розрахунок коефіцієнта швидкої ліквідності ФГ «Добробут» Мовчана М.І. у 2022-2024 рр.

Рік	Дебіторська + гроші, тис. грн	Поточні зобов'язання	Коефіцієнт
2022	1 396,8	3 091,7	0,45
2023	2 544,2	4 187,7	0,61
2024	3 761,6	12 939,8	0,29

У 2022 році підприємство мало лише 45% швидколіквідних ресурсів для покриття боргів. У 2023 році показник покращився завдяки збільшенню дебіторської заборгованості, проте таке «покращення» є відносним, адже збільшення дебіторки не завжди є позитивним явищем. У 2024 році коефіцієнт різко погіршився – лише 0,29, що вказує на значну концентрацію активів у малоліквідних запасах. Підприємство має обмежену здатність швидко перетворювати активи у гроші, що формує високий ризик касових розривів.

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності відображає частку короткострокових зобов'язань, що можуть бути погашені негайно – за рахунок грошових коштів на рахунку (Таблиця 2.9).

Таблиця 2.9

Оцінка здатності підприємства покривати зобов'язання за рахунок грошових коштів (коефіцієнт абсолютної ліквідності)

Рік	Грошові кошти, тис. грн	Поточні зобов'язання	Коефіцієнт
2022	8,4	3 091,7	0,003
2023	241,9	4 187,7	0,058
2024	380,9	12 939,8	0,029

У всі роки підприємство має вкрай недостатній запас грошових коштів.

Навіть у 2024 році, коли активи зросли більш ніж удвічі, обсяг готівкових ресурсів не дозволяє покрити навіть 3% поточних зобов'язань.

Це свідчить про сильну залежність підприємства від своєчасної реалізації продукції та повернення дебіторської заборгованості.

Для розширеного й точнішого аналізу ліквідності майно підприємства класифікують за швидкістю перетворення на грошові кошти, а його зобов'язання – за строками, в межах яких вони мають бути погашені. До абсолютно ліквідних активів (А1) відносять грошові кошти та їх еквіваленти, оскільки вони можуть бути негайно використані для розрахунків. Швидколіквідні активи (А2) охоплюють дебіторську заборгованість, що може бути інкасовою у короткі проміжки часу. Повільноліквідні активи (А3) представлені запасами, реалізація яких потребує певного виробничого або збутового циклу. Найменш мобільною групою виступають важколіквідні активи (А4), до яких належать основні засоби та інші довгострокові ресурси. Аналогічно, зобов'язання структурують за ступенем терміновості: до П1 відносять найтерміновіші борги, що потребують негайного погашення; П2 охоплює поточні короткострокові зобов'язання; П3 формують довгострокові кредити й позики, тоді як П4 представлений власним капіталом, який виконує функцію фінансової основи та гарантії для всіх інших зобов'язань (Таблиця 2.10).

Таблиця 2.10

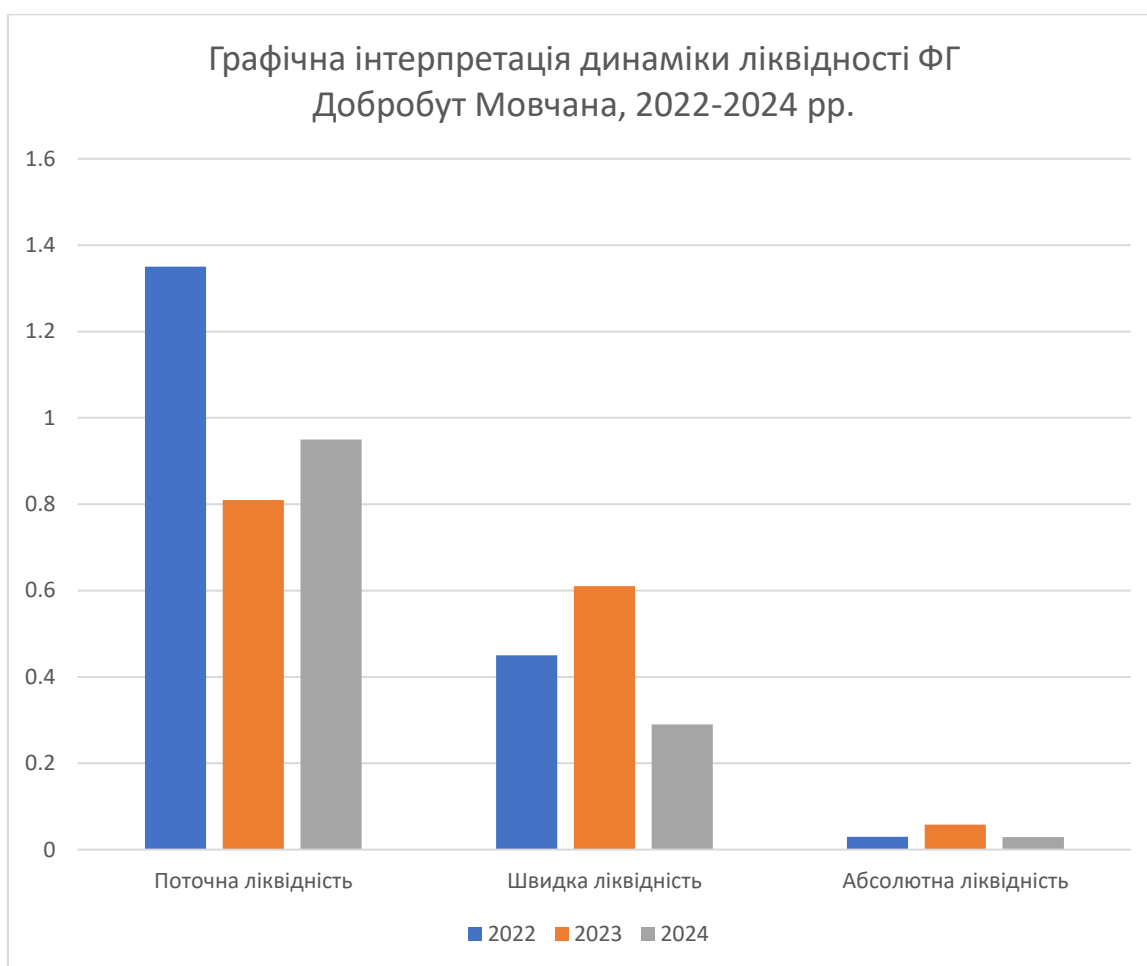
Аналіз відповідності структури активів і терміновості зобов'язань у контексті ліквідності підприємства, тис. грн

Група	2022	2023	2024
A1	8,4	241,9	380,9
A2	1 388,4	2 302,3	3 003,6
A3	1 298,6	823,3	8 406,5
A4	171,1	373,7	325,0
П1 + П2	3 091,7	4 187,7	12 939,8

Аналіз співвідношення ліквідних груп активів і зобов'язань свідчить про те, що в усі досліджувані роки обсяг абсолютно ліквідних активів (А1) був значно меншим за величину термінових зобов'язань (П1), що вказує на критичний дефіцит грошових коштів для оперативних розрахунків. Навіть сукупний потенціал швидколіквідних ресурсів (А2) не забезпечував

покриття найтерміновіших і короткострокових боргів (П1 + П2), формуючи стійку залежність підприємства від обороту запасів.

Основний тягар ліквідності припадав саме на повільноліквідні активи (А3), які хоч і становлять значну частку ресурсів, але потребують часу для перетворення на гроші, що ускладнює оперативне реагування на фінансові зобов'язання. Особливо показовим є 2024 рік, коли обсяг запасів різко зріс і перевищив 8 млн грн: це розширило виробничі можливості підприємства, однак водночас збільшило ризики надмірної концентрації капіталу в малорухомих активах, що потенційно погіршує загальну ліквідність та підвищує фінансові загрози.

Рис.2.3. Динаміка ліквідності ФГ «Добробут» Мовчана М.І.

Платоспроможність підприємства відображає його спроможність своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, і її рівень безпосередньо

залежить від якості ліквідності активів та здатності перетворювати їх у грошові кошти. Упродовж аналізованих років підприємство демонструє низькі показники ліквідності, що формує системні труднощі з покриттям термінових та короткострокових боргів. Зокрема, брак абсолютно ліквідних ресурсів у поєднанні з повільною обіговістю дебіторської заборгованості підвищує ризики несвоєчасних платежів, оскільки значна частина коштів «заморожена» в активах, які не можуть бути оперативно використані для розрахунків. Додатковим чинником тиску на платоспроможність стало різке збільшення поточних зобов'язань у 2024 році, що істотно розширило потребу в обігових коштах та загостило вимоги до управління грошовими потоками.

Особливо проблемним є надто низький рівень абсолютної ліквідності: фактичний обсяг грошових коштів систематично не відповідає обсягу термінових боргів, що створює постійну загрозу касових розривів. Ситуацію ускладнює й від'ємний власний капітал, який зменшує запас фінансової стійкості та посилює залежність від зовнішніх джерел фінансування. Сукупність цих факторів демонструє прямий зв'язок між ліквідністю та платоспроможністю: недостатня мобільність активів і дисбаланс у структурі зобов'язань призводять до зниження можливості підприємства вчасно погашати борги, формуючи високий рівень фінансових ризиків та обмежуючи потенціал стабільного розвитку.

Основні проблеми платоспроможності:

1. Низький рівень ліквідності у всі роки спостереження.
2. Залежність від обіговості дебіторської заборгованості.
3. Значне зростання поточних зобов'язань у 2024 році.
4. Вкрай низький рівень абсолютної ліквідності.
5. Від'ємний власний капітал, який знижує запас фінансової стійкості.

Позитивні моменти:

1. Значне зростання оборотних активів у 2024 році створює передумови покращення ліквідності в майбутньому.

2. Наявність високих обсягів запасів забезпечує можливість формувати грошові потоки після реалізації урожаю.

3. Зменшення довгострокових зобов'язань знижує боргове навантаження.

2.4. Виявлення проблемних аспектів у фінансовому управлінні

Фінансове управління фермерського господарства «Добробут» Мовчана М.І. протягом 2022-2024 років демонструє як позитивні зрушення, пов'язані зі зростанням обсягів виробництва та поступовою стабілізацією фінансових результатів, так і низку системних проблем, що формують ризики для поточної платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості. Комплексний аналіз структури активів, динаміки зобов'язань, ліквідності та прибутковості свідчить про наявність суттєвих факторів, які обмежують ефективність фінансового менеджменту та вимагають посилення контролю, удосконалення планування і більш раціонального використання ресурсів.

Першою важливою проблемою є нестабільність ліквідності. У всі роки аналізованого періоду підприємство демонструвало критично низькі значення коефіцієнтів абсолютної та швидкої ліквідності, що свідчило про майже повну відсутність здатності покривати зобов'язання негайно або у короткостроковому проміжку часу. Основною причиною цього є хронічний дефіцит грошових коштів, що становили лише незначну частину поточних пасивів. Така ситуація пояснюється тим, що значна частина оборотного капіталу підприємства знаходиться у формі запасів та дебіторської заборгованості, тоді як реальні грошові надходження розподіляються нерівномірно та надходять переважно сезонно — після реалізації продукції [5].

Проблеми з ліквідністю тісно пов'язані з нераціональною структурою оборотних активів. Значне зростання запасів у 2024 році демонструє тенденцію до накопичення виробленої продукції та напівфабрикатів, що може бути ознакою як розширення масштабів діяльності, так і ризику уповільнення

реалізації. Запаси фактично «заморожують» капітал, який міг би бути використаний для поточних розрахунків або погашення боргів, а їхня висока частка знижує швидкість обігу та створює надмірне навантаження на фінансові ресурси підприємства. Накопичення запасів збільшує витрати на їх зберігання, створює додаткові логістичні ризики та може привести до погіршення якості продукції у разі тривалого утримання.

Зростання дебіторської заборгованості є ще однією суттєвою проблемою. Протягом трьох років її обсяги збільшувалися, що свідчить про надання відстрочки платежів покупцям, ймовірно послаблення контролю за платежами або зростання залежності підприємства від несвоєчасних розрахунків контрагентів. Це негативно позначається на ліквідності, оскільки значна частина потенційних коштів фактично недоступна для здійснення поточних платежів. Відсутність ефективної системи управління дебіторською заборгованістю може спричинити ризик виникнення прострочених боргів, а отже, і втрату частини оборотного капіталу.

У структурі зобов'язань ключовою проблемою є стрімке зростання поточних зобов'язань у 2024 році. Це вказує на зростання операційної активності, проте одночасно — на суттєве збільшення залежності підприємства від кредиторів. Використання кредиторської заборгованості як основного джерела фінансування створює фінансові ризики, особливо в умовах нерівномірного надходження грошових потоків. У разі несвоєчасної реалізації продукції підприємство може зіткнутися з неможливістю виконання своїх поточних зобов'язань, що загрожує штрафами, погіршенням взаємовідносин із постачальниками та навіть зупинкою окремих виробничих процесів.

Ще однією важливою проблемою є від'ємний власний капітал, який зберігається протягом усього досліджуваного періоду. Така ситуація свідчить про фінансову напруженість, що виникла внаслідок збиткової діяльності у попередніх роках, та створює низку загроз: підприємство втрачає фінансову незалежність, його кредитоспроможність знижується, а можливість залучення

зовнішніх ресурсів обмежується. Попри отримання прибутку у 2023-2024 роках, цього поки що недостатньо для повного покриття накопичених збитків. Негативний власний капітал зменшує фінансову стійкість і підвищує ймовірність ризикових ситуацій, особливо у разі непередбачених витрат або зниження обсягів реалізації.

Окремої уваги потребує ситуація з основними засобами. У 2023 році підприємство здійснило оновлення технічної бази, проте в 2024 році темпи інвестування в основні засоби знизилися. При цьому амортизаційні відрахування продовжували зростати, що свідчить про високу інтенсивність експлуатації техніки. З часом це може призвести до збільшення витрат на ремонт та технічне обслуговування, а також до зниження продуктивності. У довгостроковій перспективі без системного оновлення основних засобів підприємство може втратити частину виробничого потенціалу, що ускладнить конкуренцію на ринку. Системними проблемами фінансового управління є відсутність формалізованої системи планування, аналізу та контролю. Підприємство не здійснює повноцінного планування руху грошових коштів, не формує прогностичні баланси, не аналізує регулярну оборотність активів та зобов'язань, що створює труднощі у прийнятті стратегічних рішень. В умовах сезонності аграрного виробництва недостатнє планування руху коштів є критичним недоліком, адже нерівномірність надходжень потребує особливої уваги до забезпечення фінансових резервів. Відсутність інвестиційної стратегії та диверсифікованого підходу до фінансування також обмежує потенціал розвитку фермерського господарства [39].

Аналіз співвідношення активів за рівнем ліквідності та суми термінових і короткострокових зобов'язань засвідчує, що упродовж 2022-2024 років підприємство перебувало у стані хронічного дефіциту мобільних ресурсів. Абсолютно ліквідні активи (A1), які формують базу для негайних розрахунків, у всі роки були в рази меншими за величину найближчих до погашення зобов'язань (П1 + П2), що вказує на постійний ризик виникнення касових розривів. Навіть сумарний обсяг швидколіквідних активів (A2),

представлений переважно дебіторською заборгованістю, не забезпечував покриття термінових боргів, через що підприємство залишалося залежним від швидкості інкасації дебіторів та циклічності грошових надходжень. У таких умовах ключова роль у відновленні ліквідності фактично покладалася на повільноліквідну групу активів (А3), тобто запаси, реалізація яких потребує значного часу і не може забезпечити оперативної платоспроможності. Найяскравіше напруженість ліквідності проявилася у 2024 році, коли обсяг запасів зріс майже вдсятеро – до 8,4 млн грн, що, з одного боку, свідчило про нарощування виробничого потенціалу, а з іншого – спричинило надмірну концентрацію капіталу в малорухомих ресурсах. Унаслідок цього зросла залежність підприємства від реалізації продукції та змінилася структура активів у бік зниження фінансової гнучкості. Наведена динаміка переконливо демонструє взаємозв'язок ліквідності й платоспроможності: за відсутності достатньої частки високоліквідних активів підприємство не здатне своєчасно виконувати фінансові зобов'язання, що підвищує ризики платіжної кризи та ускладнює стабільність його функціонування у короткостроковому періоді.

Підсумовуючи, можна зазначити, що головними проблемними аспектами фінансового управління ФГ «Добробут» є низька ліквідність, недостатній обсяг грошових коштів, структурний дисбаланс активів, надмірне зростання запасів і дебіторської заборгованості, підвищення короткострокових боргів, від'ємний власний капітал, недостатні темпи оновлення основних засобів та відсутність системного фінансового планування. Для покращення фінансової ситуації підприємству необхідно оптимізувати структуру оборотного капіталу, посилити контроль за дебіторськими розрахунками, розробити стратегію управління ліквідністю, збалансувати строки погашення кредиторської заборгованості, формувати резерв ліквідності та впровадити систему планування грошових потоків. Комплекс цих заходів дозволить зміцнити фінансову стійкість, підвищити ефективність прийняття управлінських рішень і забезпечити сталий розвиток господарства в майбутньому.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Упродовж аналізованого періоду підприємство демонструвало позитивну динаміку фінансових результатів – від значного збитку у 2022 році до прибутку в 2023 та 2024 роках. Це свідчить про ефективні управлінські рішення, однак подальше функціонування потребує глибокого перегляду фінансової політики з акцентом на забезпечення стабільної платоспроможності.

Основним завданням ефективної фінансової політики є забезпечення збалансованого руху коштів, своєчасне покриття зобов'язань, підвищення прибутковості та оптимізація фінансової структури. Пропонується:

- Розробити детальний платіжний календар, у якому фіксуватимуться очікувані надходження та обсяги обов'язкових платежів – це знизить ризик касових розривів.
- Удосконалити контроль дебіторської заборгованості. Високий рівень дебіторки (понад 3,3 млн грн у 2023-2024 рр.) суттєво знижує ліквідність. Запровадження коротших термінів оплати, штрафних санкцій і регулярного моніторингу заборгованості дозволить покращити грошові потоки.
- Оновити політику використання прибутку. Частина чистого прибутку необхідно спрямовувати на створення резервів, іншу – на інвестиції, що дозволить формувати джерела для довгострокового зростання.
- Провести аудит витрат. Системне скорочення непродуктивних витрат, зокрема адміністративних і на збут, дасть змогу зменшити навантаження на бюджет підприємства.
- Посилити контроль за кредитною політикою. Запровадження граничних коефіцієнтів навантаження та лімітів на запозичення дозволить уникнути надмірної кредитної залежності.

Таким чином, фінансова політика підприємства має трансформуватись із реактивної в стратегічну, із наголосом на запобігання ризикам неплатоспроможності

Фінансове становище фермерського господарства «Добробут» Мовчана М.І. у період з 2022 по 2024 рік зазнало суттєвих змін, що засвідчують як труднощі в управлінні платоспроможністю, так і поступову стабілізацію показників. Збиток у 2022 році в розмірі 1 126,1 тис. грн був замінений прибутком 201,8 тис. грн у 2023 році, а у 2024 році підприємство зафіксувало ще вищий прибуток — 273,2 тис. грн. Така динаміка свідчить про позитивну тенденцію, проте вимагає системних заходів з удосконалення управління платоспроможністю, щоб ці результати стали стабільними і довгостроковими.

Фінансова структура ФГ «Добробут» демонструє критичний перекид: оборотні активи становлять понад 95% від загального обсягу, тоді як необоротні — мінімальні. Це свідчить про короткострокову орієнтацію господарства і обмежену стійкість у довгостроковому вимірі.

Оптимізація балансової структури має відбуватись у кількох напрямках:

- *Інвестиції в основні засоби.* Частка необоротних активів має бути збільшена до мінімум 10-15% шляхом оновлення техніки, будівництва або модернізації складських приміщень.

- *Зменшення залежності від кредиторів.* У 2024 році зобов'язання перевищували 12,9 млн грн. Доцільно провести переговори з постачальниками щодо реструктуризації боргів, а також шукати альтернативні джерела фінансування — зокрема, гранти або довгострокові агрокредити.

- *Управління запасами.* Їх скорочення на 15-20% дозволить вивільнити близько 900 тис. грн. Це підвищить гнучкість у прийнятті управлінських рішень.

- *Консолідація активів.* Оптимізація облікової політики щодо старої техніки або малоефективних об'єктів дозволить очистити баланс від «мертвих» позицій.

У результаті оптимізації підприємство зможе покращити коефіцієнти ліквідності, автономії та загальну фінансову стійкість.

У першу чергу, необхідно звернути увагу на підвищення ефективності фінансової політики підприємства. Зростання кредиторської заборгованості з 4,2 млн грн у 2022 році до 12,9 млн грн у 2024 році свідчить про високе боргове навантаження. Це створює ризики зниження ліквідності та погіршення іміджу перед постачальниками. З огляду на це, доцільно створити стабілізаційний резерв ліквідності, що дозволить оперативно реагувати на короткострокові зобов'язання без втрат у виробничому процесі. Окрім цього, підприємству варто запровадити чітку політику реінвестування прибутку. Частина прибутку необхідно спрямовувати не лише на покриття попередніх збитків, а й на модернізацію матеріально-технічної бази, зокрема закупівлю нової техніки, оновлення складських приміщень і впровадження енергоощадних технологій.

Особливої уваги потребує дебіторська заборгованість, яка впродовж трьох років залишається на високому рівні. У 2023 році вона становила 3,3 млн грн, а у 2024 – понад 3,4 млн грн. Це свідчить про необхідність посилення договірної дисципліни з контрагентами та впровадження більш жорстких умов оплати. Важливо розробити внутрішній рейтинг контрагентів, а також запровадити механізм штрафних санкцій за прострочення платежів.

Структура активів підприємства є ще одним важливим аспектом для вдосконалення платоспроможності. Станом на 2023 рік оборотні активи становили понад 97% усіх активів, і ця тенденція зберігається в 2024 році. Це свідчить про відсутність довгострокових інвестицій та ризик нестабільності. Підприємству варто збільшити частку необоротних активів за рахунок капіталовкладень у основні засоби. У 2024 році необоротні активи становили лише 325 тис. грн, що є критично низьким показником для аграрного сектору.

Оптимізація кредиторської заборгованості повинна здійснюватись через реструктуризацію наявних зобов'язань. Це дозволить підприємству перевести частину короткострокових боргів у середньострокові з меншими відсотковими ставками, що зменшить щомісячне фінансове навантаження. Одночасно слід

впровадити програму скорочення витрат, передусім у частині загальновиробничих витрат і витрат на збут, які в 2024 році продовжили зростати.

Запропоновані заходи мають потенціал істотно вплинути на рівень платоспроможності господарства. Наприклад, зменшення дебіторської заборгованості на 20% дозволить вивільнити понад 650 тис. грн, які можуть бути спрямовані на покриття поточних зобов'язань. Оптимізація запасів на 25% дасть змогу збільшити ліквідні активи ще приблизно на 940 тис. грн. За таких умов прогнозується зростання коефіцієнта загальної ліквідності з 0,95 у 2024 році до орієнтовно 1,2 у 2025 році, що відповідає нормативному значенню.

Позитивна динаміка чистого прибутку дозволяє прогнозувати його подальше зростання у 2025 році до рівня 350-400 тис. грн. Це сприятиме поступовому відновленню власного капіталу підприємства, який протягом аналізованого періоду залишався від'ємним. Зміцнення фінансової незалежності дозволить господарству зменшити залежність від зовнішнього кредитування і підвищити стійкість до коливань ринку.

З метою підвищення ефективності управління платоспроможністю господарства пропонується реалізувати такі ключові напрями:

1. *Оптимізація структури дебіторської заборгованості.* Підприємству доцільно скоротити частку довгострокових боргів контрагентів, посиливши контроль за термінами оплати та впровадивши механізми штрафних санкцій. Це дозволить вивільнити обігові кошти та покращити грошові потоки.

2. *Зменшення запасів матеріальних ресурсів.* Надмірне накопичення сировини, матеріалів і готової продукції у 2023-2024 роках призвело до «заморожування» капіталу. Скорочення запасів навіть на 20-25% дозволить підвищити ліквідність підприємства.

3. *Формування резервного фонду ліквідності.* Частину грошових надходжень доцільно спрямовувати у спеціально створений резерв для покриття короткострокових зобов'язань у разі форс-мажорних ситуацій.

4. *Реструктуризація кредиторської заборгованості.* Підприємству варто вести переговори з постачальниками щодо пролонгації строків сплати боргів або часткового переведення короткострокових зобов'язань у довгострокові. Це дозволить вирівняти співвідношення між зобов'язаннями та ліквідними активами.

5. *Переорієнтація частини прибутку на інвестиційні цілі.* Замість виключно покриття попередніх збитків варто спрямовувати частину прибутку на оновлення основних засобів — техніки, складів, виробничих приміщень.

6. *Поступове збільшення частки необоротних активів.* У 2024 році вони становили менше 3% від загального обсягу активів. Це означає низький рівень інвестиційної стабільності. Збільшення інвестицій у довгострокові активи дозволить покращити капітальну структуру підприємства.

7. *Впровадження автоматизованої системи управління фінансами.* Використання програмного забезпечення для моніторингу платіжних зобов'язань, дебіторки та прогнозування Cash Flow дасть змогу своєчасно приймати управлінські рішення.

8. *Скорочення непродуктивних витрат.* Аналіз структури витрат свідчить про їх поступове зростання. Особливу увагу варто приділити адміністративним витратам, витратам на збут та загальновиробничим витратам.

9. *Встановлення порогових показників фінансової безпеки.* Рекомендується розробити систему моніторингу ключових коефіцієнтів ліквідності та автономії з визначенням порогових значень, які потребуватимуть негайного реагування керівництва.

10. *Підвищення фінансової грамотності персоналу.* Проведення внутрішніх навчань для працівників фінансового відділу щодо новітніх

підходів до управління платоспроможністю, планування грошових потоків і аналізу ризиків сприятиме покращенню якості управлінських рішень [3].

Реалізація зазначених заходів дозволить підприємству поступово підвищити рівень поточної платоспроможності, зменшити боргове навантаження та забезпечити стійкість до зовнішніх шоків. Крім того, така стратегія сприятиме формуванню позитивного фінансового іміджу, що є важливою умовою для залучення інвестицій та отримання вигідних умов кредитування. У довгостроковій перспективі реалізація запропонованих кроків дозволить забезпечити не лише фінансову стабільність, а й розширення виробничих потужностей та зростання прибутковості господарства.

Реалізація вказаних заходів не лише забезпечить короткострокове покращення платоспроможності, але й сприятиме досягненню стійкого економічного розвитку підприємства у середньостроковій перспективі. Комплексний підхід до управління ліквідністю, структурою активів і витратами дасть змогу «Добробуту» ефективніше функціонувати навіть у складних макроекономічних умовах.

На основі впровадження вищезазначених заходів було змодельовано потенційний вплив на ключові показники платоспроможності:

- *Коефіцієнт покриття короткострокових зобов'язань* зросте з 0,95 до рівня 1,2-1,3, що свідчатиме про здатність підприємства погашати борги без додаткових джерел фінансування.

- *Показник абсолютної ліквідності* (грошові кошти до поточних зобов'язань) може зрости вдвічі за рахунок контролю дебіторки та формування резервів.

- *Рівень дебіторської заборгованості до виручки* зменшиться з 30% до 20%, що є кроком до збалансованої кредитної політики.

- Очікуване зростання чистого прибутку у 2025 році – 350-400 тис. грн. Це дозволить частково відновити власний капітал і покрити збитки попередніх періодів.

Такий прогноз базується на сценарії помірної оптимізації, без залучення зовнішніх інвесторів, лише за рахунок внутрішніх резервів.

Для оцінки ефективності пропонованих заходів варто провести попередній розрахунок ключових індикаторів рентабельності, ліквідності та фінансової стабільності.

Прогнозні зміни у показниках:

- Рентабельність діяльності зросте з 0,87% до 1,2-1,4% – за рахунок скорочення витрат і покращення структури активів.
- Фінансова автономія (власний капітал до загальних активів) наблизиться до позитивного значення, тоді як зараз – вона від’ємна.
- Чистий грошовий потік зросте за рахунок зменшення оборотного навантаження на 15–20%, що еквівалентно 1-1,2 млн грн.
- Економія на витратах (пальне, оренда, електроенергія) внаслідок оптимізації ресурсів становитиме 10-12% у річному обчисленні.

Прогнозна модель впливу управлінських рішень на показники платоспроможності ФГ «Добробут» Мовчана М.І. знайшла своє відображення у Додатку Д.

Загалом, запровадження рекомендацій дозволить господарству не тільки уникнути ризику втрати платоспроможності, але й створить умови для стратегічного планування розвитку, розширення посівних площ, підвищення врожайності та прибутковості

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У результаті проведеного аналізу фінансової звітності фермерського господарства «Добробут Мовчана М.І.» за 2022-2024 роки було виявлено як позитивні зміни у фінансово-господарській діяльності, так і ряд системних проблем, що стримують повноцінний розвиток підприємства. У контексті підвищення рівня платоспроможності та забезпечення фінансової стабільності у довгостроковій перспективі, сформульовано низку висновків і практичних рекомендацій, які спрямовані на покращення структури активів, управління ліквідністю та загальної ефективності функціонування господарства.

1. Фінансовий стан господарства поступово покращується. Аналіз звітності свідчить про ефективні управлінські зрушення, які дозволили трансформувати збиткову діяльність у 2022 році у стабільно прибуткову впродовж 2023 та 2024 років. Це є позитивним сигналом щодо здатності підприємства відновлювати платоспроможність навіть за умов високої економічної турбулентності.

2. Надмірна концентрація на оборотних активах потребує перегляду фінансової стратегії. Відсутність капіталовкладень у необоротні активи обмежує інвестиційний потенціал господарства. У разі збереження такої структури активів у середньостроковій перспективі підприємство може втратити конкурентні переваги через технологічне відставання.

3. Дебіторська заборгованість утримується на високому рівні. Це створює загрозу для ліквідності та потребує впровадження заходів з посилення фінансової дисципліни контрагентів. Зменшення обсягів дебіторки на 15-20% дозволить суттєво покращити грошові потоки без залучення додаткового фінансування.

4. Кредиторське навантаження є критичним фактором ризику. Зафіксоване зростання зобов'язань перед постачальниками свідчить про потребу у реструктуризації боргів та формуванні довгострокової кредитної політики. Це дозволить уникнути залежності від короткострокових ресурсів та знизити загальне боргове навантаження.

5. Підприємство потребує створення системи управління ліквідністю. Запровадження механізму платіжного календаря, прогнозування касових розривів і постійного моніторингу грошових потоків допоможе не лише зменшити ризики дефіциту коштів, але й підвищити рівень фінансової прозорості.

6. Реінвестування прибутку є стратегічно доцільним кроком. За умов стабілізації прибутковості підприємство може розглянути варіант спрямування частини прибутку на оновлення технічної бази, розвиток інфраструктури або запровадження новітніх агротехнологій. Це дозволить підвищити операційну ефективність і зменшити собівартість продукції.

7. Інформаційна прозорість і автоматизація – запорука ефективного управління. Підприємству варто поступово впроваджувати автоматизовані системи обліку й фінансового аналізу. Це сприятиме своєчасному прийняттю рішень та уникненню помилок, пов'язаних із людським фактором.

8. Необхідно впровадити систему раннього фінансового попередження. Встановлення критичних порогів для ключових коефіцієнтів (ліквідність, автономія, оборотність) дозволить оперативно реагувати на відхилення від нормативних значень та мінімізувати ризики платоспроможності.

9. Важливо інвестувати в людський капітал. Підвищення фінансової грамотності персоналу, зокрема працівників бухгалтерії та управлінського апарату, дозволить підвищити якість планування, обліку та аналізу господарської діяльності. Проведення тренінгів і семінарів має стати частиною внутрішньої політики розвитку кадрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Оцінка ліквідності та платоспроможності страхової організації. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2020. № 1. С. 152-163.
2. Власова Н. О. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств : монографія / Н. О. Власова. – [б. м. : б. в.], 2010. – 256 с. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/50583339.pdf>
3. Грущенко І. М. Роль трудових ресурсів у забезпеченні економічної стійкості підприємства. Вісник економіки та управління. 2019. № 2. С. 75–79.
4. Дворник І.В., Халатур С.М. Методика оцінки ліквідності та платоспроможності аграрних підприємств» // Економіка та держава. — 2017. — № 12. — С. 56-60.
5. Даньк Д. Управління платоспроможністю і ліквідністю підприємства : [електрон. ресурс] / Д. Даньк. – Чернівці, 2023. – Режим доступу:
<https://archer.chnu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/9765/Даник%20Д..pdf>
6. Захарова Н. Ю. «Платоспроможність та ліквідність підприємств» // Макет. — 2019. — № 2 (40). — С. 178-185. — Режим доступу: elar.tsatu.edu.ua
7. Лопатівська О. Сучасна методика аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. — 2020. — № 4. — Режим доступу: <https://journals.khnu.km.ua/vestnik/?p=14430>
8. Новацький Мар'ян, Ситник Іван. Особливості моделювання облікових процесів на підприємстві. Розвиток сучасної науки: актуальні питання теорії та практики: матеріали VIII Всеукраїнської студентської наукової конференції, м. Запоріжжя, 20 червня, 2025 рік/ГО «Молодіжна наукова ліга».—Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025, с. 52-54.

9. Носова А. Є. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства / А. Є. Носова // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. – 2012. – № 2 (62). – С. 58-64.

10. Олександренко І. В. Діагностика ліквідності та платоспроможності підприємства / І. В. Олександренко // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 6. – С. 419-426. URL : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2014_6_52.pdf

11. Сніткіна І. А., Волкова Н. А. Класифікація ризиків втрати платоспроможності. *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції*. Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 23 травня, 2019 р.). Харків, 2019. С. 133-135.

12. Сніткіна І. А. Інструментарій оцінювання платоспроможності підприємства. *Advances of science: Proceedings of articles the international scientific conference*. (Czech Republic, Karlovy Vary. – Ukraine, Kyiv, 8 February 2019). Czech Republic, Karlovy Vary, Ukraine, Kyiv. 2019. P. 45-51.

13. Томчук О. Аналіз платіжної спроможності підприємства: сучасні підходи // Економіка і суспільство. – 2022. – № 38. – С. 147-152. – Режим доступу:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/2463/2382>

14. Шуміло О. С., Курочка А. С. Ліквідність і платоспроможність підприємства та методи їх аналізу // Бізнес-Інформ. – 2023. – № 4. – С. 105–111. – Режим доступу: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2023-4_0-pages-105_111.pdf

15. Abdi M. J., Raffar N., Zulkafli Z., Nurulhuda K., Mohamed Rehan B., Muharam F. M., Khosim N. A., Tangang F. Index-based insurance and hydroclimatic risk management in agriculture: A systematic review of index. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. 2022. Vol. 67. 102653.

16. Shirinov B., Ahmedova A., Ahmedov U. Methods for determining the solvency and liquidity of an enterprise // *Economics and innovative technologies*. – 2025. – Issue 45. – Режим доступу:

<https://dspace.khadi.kharkov.ua/bitstreams/c7b7e7ff-6f84-458a-af75-704aeaed2327/download>

17. Sysoieva, I., Pohrishchuk, B., Pukas, A., Tsikhanovska, O., Vatslavskiy, O., Sydorovych, O. Information Management Technology as a Tool for Making Effective Management Decisions // 2023 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT). – 2023. – P. 191-195. <https://ieeexplore.ieee.org/document/10275328>

18. Brown J., Smith L. Logistics and supply chain management in modern enterprises. Springer, 2020. DOI: 10.1007/978-3-030-12345-6.

19. Deloitte. Пандемія та логістика: ключові виклики для України. Deloitte, 2020. Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk>

20. Deloitte Ukraine. Аналіз ринку логістики в Україні: перспективи розвитку. Deloitte Ukraine, 2022. Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk.html>

21. Kumar A. Sustainable procurement strategies. Taylor & Francis, 2021. DOI: 10.1201/b12345.

22. Chen X., Zhang Y., Li M. Advances in supply chain digitalization // Journal of Supply Chain Management. — 2019. — Vol. 55, no. 3. — P. 23-35. DOI: 10.1111/jscm.12345.

23. Wang T., Huang Y. Green supply chain initiatives in manufacturing // Sustainability. — 2022. — Vol. 14, no. 2. — P. 789–805. DOI: 10.3390/su14020789.

24. Gupta R., Mehta K. Innovations in procurement: challenges and opportunities. Elsevier, 2023. DOI: 10.1016/C2023-0-12345-6.

25. Novak P. Strategic materials management in the automotive sector // Journal of Operations Research. — 2019. — Vol. 48, no. 2. — P. 150-163. DOI: 10.1287/opre.2019.12345.

26. Lee H. L., Tang C. S. Post-COVID supply chain resilience // International Journal of Production Economics. — 2021. — Vol. 231. — P. 107-120. DOI: 10.1016/j.ijpe.2021.107120.

27. World Bank. Global logistics report: trends and forecasts. World Bank, 2022. Режим доступа: <https://www.worldbank.org/en/topic/logistics2022>
28. Harrison A., Van Hoek R. Logistics management and strategy. Pearson Education, 2020. Режим доступа: <https://www.pearson.com>
29. European Commission. Sustainable resource procurement. European Commission, 2023. Режим доступа: https://ec.europa.eu/environment/resource_efficiency
30. Chopra S., Meindl P. Supply chain management: strategy, planning, and operation. Pearson, 2021. Режим доступа: <https://www.pearson.com>
31. Christopher M. Logistics and supply chain management. FT Press, 2019. DOI: 10.4324/9781351024706.
32. Ivanov D., Dolgui A. Viability of supply chain networks in crisis // International Journal of Production Research. — 2020. — Vol. 58, no. 10. — P. 2801–2820. DOI: 10.1080/00207543.2020.1750725.
33. Handfield R., Monczka R. Purchasing and supply chain management. Cengage Learning, 2021. Режим доступа: <https://www.cengage.com>
34. OECD. Digital transformation in supply chains. OECD Publishing, 2022. Режим доступа: <https://www.oecd.org/digital/supply-chains>
35. Eurostat. Statistics on logistics in the EU. Eurostat, 2023. Режим доступа: <https://ec.europa.eu/eurostat>
36. Ivanova T., Petrov A. Smart logistics in resource management // Logistics Journal. — 2022. — Vol. 45, no. 2. — P. 122-138. DOI: 10.2139/logisticsj2022.02.
37. Harvard Business Review. Supply chain resilience: lessons from the pandemic // Harvard Business Review, 2021. Режим доступа: <https://hbr.org/2021/01/supply-chain-resilience>
38. Linton T., Vakil B. Avoiding supply chain disruptions // Harvard Business Review. — 2020. — Vol. 45, no. 6. — P. 35-45. Режим доступа: <https://hbr.org/2020/06/avoiding-supply-chain-disruptions>

39. Pozdnyakova M., Orlova O., Sviatodukh T., Sinenko T., Nour T. Trading: Consultations with numerical examples. Regulatory base: Methodological manual. — D.: Balance-club LLC, 2021. — 144p.

40. Privalova N., Poznyakov M., Gladka S., Orlova O., Nour T. Accounting at trade enterprises: consultations, primary documents, regulatory base: Methodological manual. / A. Babak (ed. chief). — D.: Balance-club, 2021. — 128p.

41. Roleders V., Oriekhova T., Sysoieva I. Trends in a global circular economy. *Manag. Theory Stud. Rural Bus. Infrastruct. Dev.* 2022, 44, 176–184.

42. Sopko V. V., Zavgorodniy V. P. Organization of accounting, economic control and analysis: Textbook / Kyiv National Economic University. — K., 2022. 258 p.

ДОДАТКИ